SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1877

av Therese Kristiansson m.fl. (S)

Stoppa våldet – stärk skyddet för kvinnor och barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en nationell placeringspeng för skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka kunskapen om mäns våld mot kvinnor hos offentligt anställda, utveckla rutiner för att upptäcka våldsutsatthet samt ge berörda myndigheter tydliga uppdrag att arbeta mot våldet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda och införa ett nationellt statligt kvinnofridsstöd som ger våldsutsatta ekonomiska möjligheter att lämna en våldsam relation och etablera ett liv fritt från våld, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att säkerställa en samlad ingång till samhällets stöd för våldsutsatta kvinnor och barn, där berörda myndigheter samverkar för att den utsatta ska få ett sammanhållet stöd, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka våldsutsatta kvinnors och barns möjligheter att få en trygg och långsiktig bostad, bland annat genom förtur till allmännyttiga bostäder och förbättrad samverkan mellan kommuner, och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att säkerställa en långsiktig och hållbar finansiering av kvinno- och tjejjourernas verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa barns tvångsumgänge med våldsutövande föräldrar och säkerställa att barns rätt till skydd mot våld alltid väger tyngre än en förälders intresse av umgänge, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ingen kvinna ska behöva vara rädd för mannen hon lever med. Inget barn ska behöva växa upp i ett hem där våld, hot och rädsla är en del av vardagen. Ändå är detta verkligheten för alldeles för många kvinnor och barn i Sverige. Mäns våld mot kvinnor är ett att största samhällsproblem. Våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt och ekonomiskt. Det är samhällets ansvar att stoppa våldet och skydda den som utsätts.

För kvinnor och barn som lever under hot och våld kan ett skyddat boende vara helt avgörande. Ändå riskerar kommunernas ekonomiska förutsättningar att påverka möjligheten att erbjuda skydd. En kvinnas säkerhet ska aldrig vara beroende av vilken kommun hon bor i. Därför bör en nationell placeringspeng införas där staten och kommunerna delar på kostnaden för skyddat boende.

Kvinnojourernas verksamhet måste värnas. Under decennier har de byggt upp ovärderlig kunskap och erfarenhet av att hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn. Den nya lagstiftningen om skyddat boende från 2024 har inneburit betydligt högre krav på verksamheterna samtidigt har finansieringen inte följt med de ökade kostnaderna som jourerna fått för att uppfylla kraven. Det kombinerat med att placeringarna av kvinnor och barn blir färre slår hårt mot kvinnojourer och sedan 2024 har 37 skyddande boenden tvingats stänga.

Samhället kan inte ställa allt högre krav utan att samtidigt säkerställa att verksamheterna har ekonomiska förutsättningar att klara sitt uppdrag. Kvinno- och tjejjourerna behöver därför en långsiktig och hållbar finansiering som inte bygger på kortsiktiga projektbidrag. Deras verksamhet måste värnas samtidigt som utvecklingen med allt fler vinstdrivande skyddande boenden behöver motverkas. All upphandlad drift av skyddade boenden ska reserveras för idéburna organisationer.

Många kvinnor som lever med våld har kontakt med vården, Försäkringskassan, socialtjänsten eller andra offentliga verksamheter långt innan våldet uppmärksammas. Bakom sjukskrivningar, psykisk ohälsa eller ekonomiska svårigheter kan det finnas en våldsam relation. Offentligt anställda som möter människor behöver därför utbildning i att upptäcka våld, våga ställa frågor och veta hur de ska agera. Särskilt viktigt är att hälso- och sjukvården har tydliga rutiner för att fråga om våld, även när kvinnor söker vård av andra anledningar. Även äldre kvinnors utsatthet måste uppmärksammas. Försäkringskassan och andra berörda myndigheter behöver tydliga uppdrag att upptäcka våld och bidra till att våldsutsatta får rätt stöd.

Samtidigt måste samhällets insatser samordnas bättre. En kvinna som lämnar en våldsam relation ska inte behöva bli projektledare för sin egen säkerhet. Hon ska inte behöva kontakta en rad olika myndigheter, upprepa sin berättelse och själv samordna skydd, vård, ekonomi och barnens skolgång. Därför bör en samlad ingång till samhällets stöd införas – en dörr ut ur våldet. Det ska räcka med en kontakt för att få tillgång till ett sammanhållet stöd där myndigheter och andra berörda aktörer tar ett gemensamt ansvar.

För den som utsätts för våld i en nära relation är polisen ofta den första kontakten med samhället. Därför är det avgörande att polisen har rätt kompetens och resurser för att upptäcka, utreda och förhindra fortsatt våld. Mäns våld mot kvinnor måste hanteras med samma allvar som annan grov brottslighet, med ett tydligare fokus på våldsutövaren och inte enbart på den som utsätts. När specialiserade verksamheter avvecklas riskerar viktig kunskap, erfarenhet och samverkan att gå förlorad. Därför bör särskilda specialistgrupper mot våld i nära relationer finnas i varje polisregion.

Att lämna en våldsam relation innebär ofta stora ekonomiska svårigheter. Ekonomiskt våld kan ha gjort kvinnan beroende av förövaren, samtidigt som en separation innebär omedelbara kostnader för bostad, möbler och barnens behov. Ingen kvinna ska behöva stanna kvar hos eller återvända till en våldsam man för att hon inte har råd att lämna honom. Därför bör ett nationellt statligt kvinnofridsstöd utredas och införas. Stödet ska vara snabbt och lättillgängligt och ge våldsutsatta ekonomiska möjligheter att lämna relationen och bygga upp ett självständigt liv.

Men ekonomiskt stöd räcker inte om det saknas någonstans att bo. Våldsutsatta kvinnor och barn behöver bättre möjligheter att få en trygg och långsiktig bostad. Det bör bland annat ske genom förtur till allmännyttiga bostäder och förbättrade möjligheter att få bostad i en annan kommun när säkerheten kräver det.

Barn som växer upp med våld i hemmet är själva brottsoffer. Trots detta förekommer det att barn förväntas ha umgänge med en förälder som utövat våld, även när barnet uttrycker rädsla eller det finns risk för fortsatt våld. Barnets rätt till trygghet måste alltid väga tyngre än en förälders intresse av umgänge. Barns berättelser måste tas på allvar, riskbedömningarna förbättras och kompetensen om våld och eftervåld stärkas inom socialtjänsten, familjerätten och rättsväsendet. Vårdnads- och umgängesprocesser får aldrig bli ett verktyg för våldsutövare att fortsätta kontrollera och utsätta kvinnor och barn.

Mäns våld mot kvinnor kan inte bekämpas genom enstaka insatser. Det kräver ett samhälle som upptäcker våldet tidigare, skyddar den som utsätts och ger kvinnor och barn verkliga möjligheter att leva i trygghet. Det är våldsutövarna som ska begränsas. Och det är samhället som ska ta ansvar för att kvinnor och barn får leva i trygghet.

Therese Kristiansson (S)

Marie Olsson (S)

Anna Wallentheim (S)

Anna-Belle Strömberg (S)

Sofia Skönnbrink (S)

Ewa Pihl Krabbe (S)